

Examining the Influence of Urban Third Places on the Environmental Quality of Ahvaz City

Hasan Hoveizavi PhD Candidate, Geography and urban planning, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafal Iran

Hamid Saberi * Assistant Professor, Department of Geography, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafal Iran

Mehri Azani Assistant Professor, Department of Geography, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafal Iran

Fereshte Ahmadi Assistant Professor, Department of Urban Planning, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafal Iran

Abstract

The purpose of this research is to investigate the role of urban third places in the environmental quality of Ahvaz City. This study was conducted with a quantitative approach, employing a survey method and relying on library-documentary studies in 2023 in Ahvaz City. The statistical population consists of all the citizens of Ahvaz (885,000 people) in 2015. Using Cochran's formula, a sample size of 390 people was determined and selected randomly through a researcher-made questionnaire. ANOVA tests, regression analysis, one-sample t-tests, path analysis, and other statistical methods were utilized to analyze the data. The findings indicate that all ten investigated indicators exceeded the base average (3). Furthermore, the regression model revealed that the predictor variables explain ($R^2=0.741$) the variance of the criterion variable (environmental quality). Region 6 (average 4.08) demonstrated superior environmental quality compared to the other eight regions of

* Corresponding Author: hamidsaberi2000@gmail.com

How to Cite: Hoveizavi, H., Saberi, H., Azani, M., Ahmadi, F. (2024). Examining the Influence of Urban Third Places on the Environmental Quality of Ahvaz City, *Journal of Urban and Regional Development Planning* , 9(29), 187-223. DOI: 10.22054/urdp.2023.75276.1574

Ahvaz. The results showed that the quality of the environment and the level of satisfaction of the citizens of Ahvaz with the third places in the city, in accordance with the local culture of the residents, have a close relationship with the state of these third places (with a factor load of 0.722).

Keywords: Environmental Quality, Third Place, Social Base, Areas of Ahvaz City.

1. Introduction

The quality of urban spaces significantly impacts the daily lives of residents (Naya et al., 2023, p. 478). Urban planners and designers argue that interactions in urban spaces result from relationships between physical, cultural, social, and aesthetic components (Bagherian et al., 2023, p. 131). Spaces lacking social-physical quality and urban services tend to lead to social avoidance (Viinikka, 2023, p. 56). Considering the need for appropriate background and infrastructure for social activities, it is essential to enhance the quality of the environment (Kashanijo, 2023, p. 69). Creating suitable and desirable spaces for all societal segments is a crucial aspect of urban planning and management (Rajabi Amirabad and Rahmani, 2019, p. 321). Third urban places belong to the public domain and reflect the dynamism and vitality of cities (Hanks, 2020, p. 3). These spaces, characterized by their functional similarities to expected goals and the interactions of social groups within the overall urban structure (Viinikka et al., 2023, p. 57), serve as centers of communication and transformation (Nahiduzzaman et al., 2020, p. 3). As dynamic and lively urban spaces active at various times throughout the day and night, third urban places cater to diverse societal groups (Lee, 2022, p. 1). Therefore, ensuring equal, safe, comfortable, and quality access to these spaces for all city residents is imperative (Mahvari et al., 2020, p. 47). These places constitute the main foundation for social interactions and public life, distinct from the first place (home) and the second place (workplace) (Nasehi et al., 2023, p. 218).

2. Literature Review

In 2018, Siavashpour et al., in their article entitled "Approaches of Public Spaces of Urban Sociability Derived from the Characteristics of the Third Place," employed a qualitative method and library study by collecting documents. They described the concept of sociable public space and subsequently examined third places and their characteristics as sociable public spaces.

In 2019, Peter John Sandiford reviewed the concept of third places in an article entitled "Third Places as an Evolving Concept for Hospitality Researchers and Managers" and re-evaluated it by integrating hospitality and social concepts. The results indicated that conceptualizing the third place requires the expansion of venues where people can engage in more social interactions, distinct from the

first (home) and second (work) places, without ideological constraints.

A general review of the research background highlighted the significant role of third places in fostering social interactions and enhancing the quality of the urban environment. The obtained results underscore the importance of third places in influencing social interactions and improving the quality of urban spaces.

3. Methodology

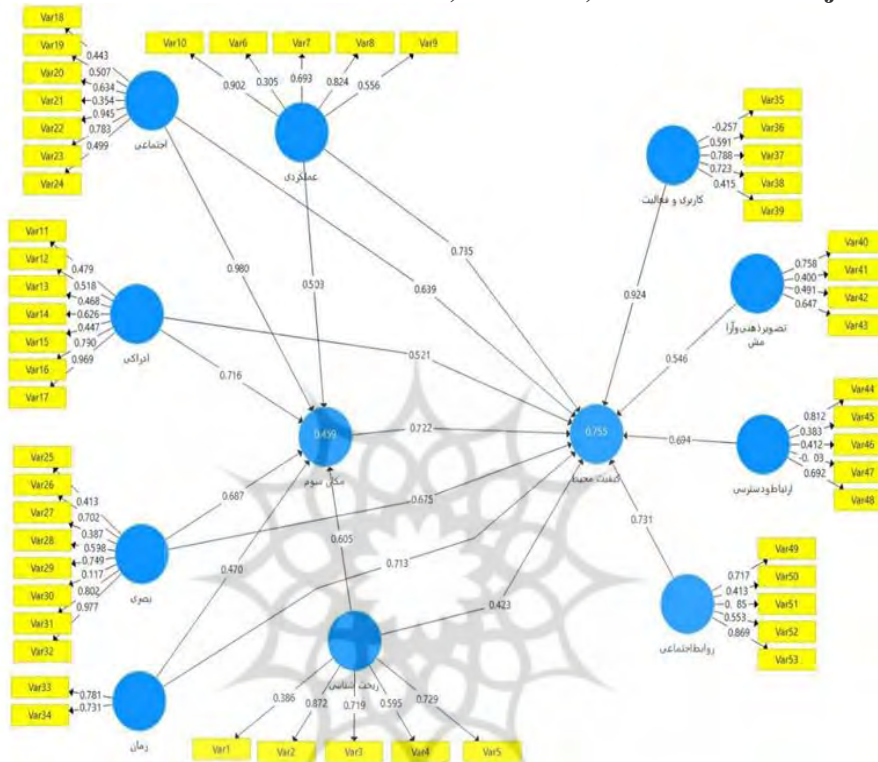
This research is based on an applied goal and employs a descriptive-analytical research method grounded in field studies. SPSS software was utilized to analyze the results of the research questionnaire, compare the state of environmental quality in different areas of Ahvaz City using one-way variance analysis, and calculate the prioritization of environmental quality indicators and third urban locations through Friedman's test. Smart PLS software was also used for the Structural Equation Model, which establishes a specific causal structure among a set of unobservable constructs, to identify the factors influencing the role of third urban places on environmental quality, and to assess the degree of influence and importance of these components. The extracted data were instrumental in compiling the final research model.

4. Results

The value of R^2 calculated for the third location factor (0.459) and for the environmental quality factor (0.755) is at a suitable level. In analyzing the coefficient of determination of the third place on environmental quality in Ahvaz City, the following can be acknowledged: The third place (independent variable or predictor) accounts for 45.9% of the variance in the environmental quality variable (dependent variable or criterion), indicating a good level of influence. The tested model in the standard mode or PLS algorithm, along with the regression coefficients, is illustrated in Figure 2. The numbers marked on the paths represent the standardized beta coefficients in the regression, indicating the correlation between two indicators and the sample. These coefficients are examined and analyzed to determine the direct effect of one variable on another. The significant difference of these coefficients from zero is crucial, and the significance check of the coefficients (regression coefficient and coefficient of determination) is calculated through self-

management (Bootstrapping command).

Figure 2. Analyzing Regression Coefficients, Determination Coefficients, and Path Coefficients across Factors, Variables, and Research Subjects.

According to the p-value (0.001) for the independent or predictor variable (third place) on the dependent variable or criterion (environmental quality), with 95% confidence, it can be stated that the regression coefficient and the determination coefficient are not equal to zero in the statistical population. Therefore, the difference of 0.722 from zero is significant, indicating that the effect of the third place on the quality of the environment in the statistical sample is substantial. Thus, we expect a similarly strong and positive effect in the broader statistical population. The results of the difference in the value of the coefficient in the statistical population, with confidence intervals in the corrected skew state, indicate that with a 95% confidence interval, the coefficient for the third place factor (predictor variable) is between 0.623 and 0.986. There is only a 5% probability that the coefficient is

smaller than 0.623 or greater than 0.986. In general, due to the significance of the regression coefficients and the coefficient of determination, we can conclude that six dimensions (morphology, function, perceptual, social, visual, time) influence the third places of Ahvaz City.

5. Conclusion

According to the results of the analyses and statistical investigations conducted in this research, it can be acknowledged that the quality of the environment and the level of satisfaction of the citizens of Ahvaz with the city's third places have a close relationship with the condition of these third places, as influenced by the local culture (with a factor load of 0.722). The decline in environmental quality due to various factors can significantly impact these third places, which serve as milestones of human societies, centers for gathering people and cultures, and hubs of social relations and interactions.

واکاوی نقش مکان‌های سوم شهری در کیفیت محیطی شهر اهواز

- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران حسن حویزای
- استادیار گروه جغرافیا، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران * حمید صابری
- استادیار گروه جغرافیا، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران مهری اذانی
- استادیار گروه شهرسازی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران فرشته احمدی

چکیده

هدف از این پژوهش واکاوی نقش مکان‌های سوم شهری در کیفیت محیطی شهر اهواز است. این پژوهش با رویکردی کمی، به روش پیمایشی و متکی بر مطالعات کتابخانه‌ای - اسنادی در سال ۱۴۰۲ در شهر اهواز انجام شد. جامعه آماری کلیه شهروندان اهوازی (۸۸۵۰۰۰ نفر) در سال ۱۳۹۵ می‌باشند که به‌وسیله فرمول کوکران تعداد ۳۹۰ نفر به‌عنوان حجم نمونه و به‌صورت تصادفی به‌وسیله پرسشنامه محقق ساخته مورد ارزیابی قرار گرفتند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون‌های ANOVA، تحلیل رگرسیون، T تک نمونه‌ای، تحلیل مسیر و... استفاده شد. یافته‌ها نشان می‌دهد، تمامی ۱۰ شاخص بررسی شده بالاتر از میانگین مبنا (۳) بودند. همچنین در مدل رگرسیونی مشخص شد، متغیرهای پیش‌بین حدود $(R^2 = 0.741)$ از واریانس متغیر ملاک (کیفیت محیط) را تبیین می‌کنند؛ و منطقه ۶ (میانگین ۴/۰۸) برتری بیشتری نسبت به سایر مناطق ۸ گانه اهواز از لحاظ کیفیت محیطی داشت. نتایج نشان داد؛ کیفیت محیط و میزان رضایت شهروندان اهوازی از مکان‌های سوم شهری با توجه به فرهنگ بومی ساکنین این شهر، ارتباطی تنگاتنگ با وضعیت مکان‌های سوم این شهر (با بار عاملی ۰/۷۲۲) دارد.

کلیدواژه‌ها: کیفیت محیط، مکان سوم، پایگاه اجتماعی، مناطق شهر اهواز.

مقدمه

همواره در طول تاریخ فضاهای قابل سکونت، چالش‌ها و تنش‌های بسیاری را برای نهادهای مسئول و حکومت‌های محلی به وجود آورده‌اند (Chand, 2018:157)؛ آن‌چنان که می‌توان اذعان داشت، فضاهای شهری در طول تاریخ نقش مهمی در زندگی اجتماعی و اقتصادی ساکنین شهرها ایفا کرده‌اند (Bruxvoort, 2023:111)؛ و از آنجایی که شهرها چیزی فراتر از تمرکز افراد، فعالیت‌ها، ساختارهای فیزیکی یا الگوهای تعاملات روزمره در فضا می‌باشند (Keith, 2020:2)؛ یک فضای شهری می‌تواند، متناسب با نیازهای زمانی و مکانی شهروندان، کیفیت فضاهای شهری، خصلت مطلوب یا نامطلوب یابد (شارع‌پور و همکاران، ۱۳۹۸:۶۰۵).

کیفیت فضاهای شهری به شدت در زندگی روزمره ساکنین تأثیرگذار می‌باشد (Naya et al., 2023: 478)؛ چنانچه برنامه‌ریزان و طراحان شهری با این استدلال که تعامل در فضاهای شهری، محصولی از روابط بین اجزای فیزیکی، فرهنگی، اجتماعی و زیبایی‌شناختی می‌باشد (باقریان و همکاران، ۱۴۰۲:۱۳۱)؛ فضاهایی که فاقد کیفیت اجتماعی - کالبدی و خدمات شهری می‌باشند را منجر به جامعه‌گریزی افراد می‌دانند (Viinikka, 2023:56). همچنین با توجه به اینکه پیش‌زمینه‌ها و زیرساخت‌های لازم جهت بروز فعالیت‌های اجتماعی در محیط، نیازمند بهبود و ارتقاء کیفی محیط می‌باشد (کاشانی‌جو، ۱۴۰۲:۶۹)؛ ایجاد فضاهای مناسب و مطلوب برای تمامی اقشار جامعه از مهم‌ترین مباحث در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری محسوب می‌گردد (رجبی امیرآباد و رحمانی، ۱۳۹۹:۳۲۱).

مکان‌های سوم شهری متعلق به عرصه عمومی و نشان‌دهنده جنبه‌ای از پویایی و سرزندگی شهرها می‌باشند (Hanks, 2020:3) که با توجه به مشابهت‌های کارکردی با اهداف مورد انتظار و تعاملات گروه‌های اجتماعی و ساختار کلی شهر تناسب دارند (Viinikka et al., 2023:57)، لذا به‌عنوان مرکزی جهت ارتباط و تحول در شهرها شناخته می‌شوند (Nahiduzzaman et al., 2020:3)؛ از آنجاکه مکان‌های سوم شهری به‌عنوان

گونه‌ای از فضاهای شهری پویا و سرزنده در ساعات مختلف شبانه‌روز، پذیرای اقشار مختلف جامعه می‌باشند (Lee, 2022:1)، باید تحرک و دسترسی به آن‌ها برای همه ساکنین شهر به صورت برابر، ایمن، راحت و با کیفیت را فراهم آورد (مهوری و همکاران، ۱۳۹۹: ۴۷). این مکان‌ها بنیان اصلی شکل‌گیری تعاملات اجتماعی و زندگی عمومی را بدور از مکان اول (خانه) و مکان دوم (محل کار) شامل می‌شوند (ناصحی و همکاران، ۲۱۸: ۱۴۰۱).

به‌طور کلی مکان‌های سوم شهری به‌عنوان محلی برای اجتماعی بودن، تعاملات اجتماعی، اجتماعی‌سازی و تصویب و تأیید جامعه عمل می‌کنند (وفائی، ۱۴۰۱: ۳)؛ فضایی که شهروندان با یکدیگر به‌دوراز هرگونه برتری (قومی، نژادی، فرهنگی، مالی و...) شریک می‌شوند (حافظ فرقان تک، فرخی، ۱۴۰۱: ۲). مکان‌های سوم شهری نقش عمده‌ای در مفهوم کیفیت محیط دارند (Zhuang & Lok, 2023:1)، به‌گونه‌ای که می‌توان این دو مفهوم را مکمل و همراه هم دانست. بر اساس نگاه جامعه‌شناس شهری، ری اولدنبرگ (۱۹۹۰) و نظریه‌پرداز اصلی مکان‌های سوم شهری، این مکان‌ها به‌عنوان قلب سرزندگی جامعه شناخته می‌شوند (کاظم‌زاده، میرزایی، ۱۴۰۰: ۶۰). از جمله ویژگی‌های مکان‌های سوم می‌توان به؛ خنثی بودن، هم‌سطح‌کنندگی، گفتگو، در دسترس بودن و دستیابی آسان، وجود مشتری‌های ثابت، جدی نبودن محیط مکان‌های سوم و... اشاره داشت (Markoç, 2019: 83).

مکان‌های سوم به‌مثابه تجلی‌گاه فرهنگ، هویت و تمدن، بستری مطلوب برای دستیابی به دیدگاهی جامع نسبت به کیفیت محیط‌های شهری و کیفیت زندگی شهروندان به‌شمار می‌روند (Campbell, 2017:158)؛ در این‌گونه فضاها، می‌توان نحوه زندگی روزمره شهروندان در تعامل و تأثیرپذیری هم‌زمان از کالبد فضا یا بستر محیطی؛ و همچنین کیفیت و کمیت تعاملات و رخدادهای اجتماعی را نظاره کرد (Koltsova et al, 2021:9)، لذا می‌توان اذعان داشت؛ عملکرد مکان‌های سوم شهری، تجسمی از شهر با تأکید بر عینیت و ذهنیت فضا می‌باشد (Nguyen, 2019: 230)، آن‌گونه که خوانش کیفیت محیط‌های شهری، بر رفتار شهروندان تأثیری عمیق دارد (لطیفی، مقبول اقبالی، ۱۳۹۸: ۱۱۲) و در

ارتباط با علم برنامه‌ریزی شهری به صورت تخصصی قابل مطالعه و بررسی هستند. برنامه‌ریزی شهری به عنوان علمی میان‌رشته‌ای و باهدف مطالعه مکان‌های سوم شهری و کیفیت محیطی، می‌تواند با تأکید بر پایداری شهری منجر به تبیین نظریه مکان‌های سوم و الگوهای رفتاری و محیطی شود.

شهر اهواز در دهه‌های گذشته، با توسعه صنایع وابسته به نفت و به دلیل مرکزیت اقتصادی، سیاسی، درمانی و اداری آن؛ در استان خوزستان، رشد جمعیتی بدون برنامه و زیادی را تجربه کرده است. علیرغم این مسئله، برنامه‌ریزی مناسب و درست، از سوی مدیران و مسئولین در جهت ارتقاء کیفیت محیط‌های شهری، همسو با رشد جمعیتی و مطالبات ساکنین، می‌تواند در پررنگ شدن نقش مکان‌های سوم تأثیرگذار باشد. با توجه به وجود مشکلات و عدم قطعیت‌های فراوان در زمینه‌های مختلف همچون؛ اجتماعی- فرهنگی، کالبدی و فیزیکی، زیست محیطی و اقتصادی در شهرهای امروزی؛ تحقیقاتی از این دست می‌تواند؛ زمینه‌های لازم را در جهت ارتقاء کیفیت محیط‌های شهری و زندگی شهروندان فراهم آورد؛ که حضورپذیری شهروندان در مکان‌های سوم شهر اهواز و همچنین تقویت مشارکت شهروندان در امور شهری را به همراه خواهد داشت. در نهایت این پژوهش، به عنوان فرآیندی به صورت مورد کاوی با بهره‌گیری از مبانی نظری و تحلیل‌های آماری تلاش می‌کند تا مؤلفه‌های تأثیرگذار بر پژوهش را شناسایی و به سؤال اصلی پژوهش پاسخ دهد. به هر روی در راستای هدف پژوهش حاضر؛ یعنی واکاوی تأثیرگذاری و تأثیرپذیری مکان‌های سوم و کیفیت محیطی به صورت توأم و با تأکید بر شهر اهواز؛ این مقاله پس از بررسی، مبانی نظری، به ارائه یافته‌های آماری بر اساس تبدیل مدل تحلیلی به مدل عملیاتی در نتیجه اعمال آن بر محدوده مطالعاتی می‌پردازد. سؤال اصلی این پژوهش این است؛ مکان‌های سوم چگونه می‌توانند در ارتقاء کیفیت محیطی شهر اهواز تأثیرگذار باشند؟

پیشینه پژوهش

در سال ۱۴۰۲ محمد آقایی در مقاله‌ای با عنوان «گونه‌شناسی مکان سوم در دو بافت

متفاوت شهری، نمونه موردی: منطقه ۱ و ۴ شهر ارومیه» بعد از شناسایی مکان‌های سوم در این دو منطقه به بررسی شاخص‌های تأثیرگذار همچون ماندگاری، فعالیت‌های اجتماعی، سرزندگی و پویایی و... بر تعداد مکان‌های سوم پرداخت، نتایج نشان‌دهنده وجود رابطه‌ای دوسویه بین وجود مکان سوم و افزایش روابط اجتماعی و پویایی بود. همچنین وضعیت منطقه ۴ با وجود قرارگیری آن در محدوده مرکزی شهر ارومیه، در ساعات شب سوت و کور و بدون فعالیت و رفت آمد چشم‌گیر می‌باشد.

مقاله «امکان‌سنجی بروز مکان سوم ری اولدبرگ در معماری داخلی کافه» در سال ۱۴۰۰ توسط محمدی سالک و همکاران انجام گرفت. این مقاله به بررسی ایده مکان سوم ری اولدبرگ به‌عنوان بستری خنثی برای گردهمایی‌ها و تعاملات اجتماعی در خصوص طراحی کافه‌ها پرداخته است. نتایج نشان داد؛ ارائه استانداردها و قوانینی در راستای هنجارهای جامعه و همچنین تقویت و بهبود مبلمان شهری و چینش و نظم آن، خاطره‌سازی فضا، فراهم آوردن امکانات ضروری برای دعوت مخاطبین، دسترسی راحت به لحاظ مکانی و زمانی، پرهیز از تجمل‌گرایی و تأکید بر سادگی محیط و درنهایت ایجاد مکانی صمیمی با حس خانه، می‌تواند در این امر کمک بسیاری باشد.

در سال ۱۳۹۸ سیاوش پور و همکاران در مقاله خود با عنوان «رهیافت‌های فضاهای عمومی اجتماع‌پذیری شهری برگرفته از ویژگی‌های مکان سوم»؛ با روش کیفی و مطالعه‌ی کتابخانه‌ای با جمع‌آوری اسناد؛ سعی بر آن داشت، مفهوم فضای عمومی اجتماع‌پذیر را شرح داده و سپس به شرح و بررسی مکان‌های سوم، ویژگی‌های آن‌ها به‌عنوان فضاهای عمومی اجتماع‌پذیر پرداخته‌اند.

پیتر جان سندیفورد^۱ در سال ۲۰۱۹ در مقاله‌ای با عنوان «مکان‌های سوم به‌عنوان یک مفهوم در حال تحول برای محققان و مدیران هتلداری» مفهوم مکان‌های سوم را مورد بازبینی قرار داد و با تلفیق مفاهیم مهمان‌نوازی و اجتماعی آن را مجدد مورد ارزیابی قرار داد. نتایج نشان داد؛ مفهوم‌سازی مکان سوم مستلزم گسترش مکان‌هایی است که افراد می‌توانند در آن تعاملات اجتماعی بیشتری را، به‌دوراز مکان‌های اول (خانه) و دوم (کار)،

1 Peter John Sandiford

بدون اینکه از نظر ایدئولوژیک محدود شوند؛ به اشتراک بگذارند.

در سال ۲۰۲۱ مقاله «گزارش‌های تصویری از مکان‌های سوم: تجربیات پناهندگان از فضای درمانی» توسط ژوزفین بیگلین ۱ صورت پذیرفت؛ این مقاله برگرفته از یک پروژه صدای عکس که در شمال غربی بریتانیا با ۳۰ پناهنده انجام شد؛ که به بررسی یافته‌ها و تجربیات شرکت کنندگان از «مکان‌های سوم» (به‌عنوان مثال، فضای سبز عمومی و کتابخانه‌ها) کشور مقصد پرداخته است. نتایج نشان داد؛ در مکان‌های سوم شرکت کنندگان می‌توانستند، با هویت‌هایی فراتر از برجسب پناهندگی (دوباره) ارتباط برقرار کنند و پیوندهای فرهنگی و فراملی می‌توانست تقویت شود.

ناصحی و همکاران^۲ در سال ۲۰۲۳ در مقاله‌ای با عنوان «پایداری اجتماعی و مکان‌های سوم شهری: نمونه شهر اصفهان در ایران» و باهدف بررسی نقش مکان‌های سوم در ارتقاء پایداری اجتماعی در نواحی شهری شهر اصفهان و کشف ابعاد و مؤلفه‌های مهم آن انجام گرفت؛ نتایج تحلیل علت و معلولی از طریق DEMATEL نشان داد که پویایی و سرزندگی و انعطاف‌پذیری اصلی‌ترین و تأثیرگذارترین عوامل در افزایش پایداری اجتماعی در اصفهان هستند.

بررسی کلی پیشینه تحقیق نشان داد که بررسی مکان‌های سوم و تأثیر این مکان‌ها در تعاملات اجتماعی و ارتقاء کیفیت محیط شهری بسیار با اهمیت می‌باشد. نتایج به‌دست آمده نشان از معنادار بودن تأثیر مکان‌های سوم بر تعاملات اجتماعی و ارتقاء کیفیت محیط شهری دارد. پدیده مکان سوم اخیراً در مطالعات جامعه‌شناسی بسیار زیاد مورد توجه قرار گرفته است؛ بنابراین انتظار می‌رود معماران، شهرسازان و برنامه‌ریزان و مدیران شهری در توصیف کیفیات مکانی محیط شهری از این ایده استفاده نمایند. در این راستا در پژوهش حاضر تلاش شد، با تبیین نقش مکان‌های سوم به ارزیابی تأثیر این مکان‌ها در ارتقاء کیفیت محیط شهری در شهر اهواز پرداخته شود. در این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی و مطالعات میدانی به گردآوری اطلاعات پرداخته شد و به‌منظور

1 Josephine Biglin

2 Nasehi et al

تجزیه و تحلیل داده‌های کمی از روش‌های آماری T تک نمونه‌ای، رگرسیون چندگانه، آنالیز واریانس یک طرفه و معادلات ساختاری (Smart PLS) استفاده شد.

مبانی نظری

نظریه‌ها و رویکردها

اصطلاح مکان سوم اولین بار توسط ری اولدنبرگ جامعه‌شناس شهری آمریکایی در کتاب «مکان بسیار خوب»^۱ در دهه ۱۹۹۰ به کار رفت (Goosen and Cilliers, 2018:260)، (زیاری و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۷)؛ نظریه پرداز اصلی مکان سوم اولدنبرگ می‌باشد و افراد دیگر همچون کامونا^۲، بنرجی^۳، ادوارد سوجا^۴، چانگ^۵، لوفور^۶ و... تحت عناوین دیگر بر آن تأکید داشته‌اند (ناصری و همکاران، ۱۴۰۲: ۹۵). مفهوم کیفیت محیط در دهه ۱۹۶۰ با شناسایی معیارهای آن مطرح شد، در اولین کنفرانس سکونتگاه‌های سازمان ملل در سال ۱۹۷۶ این مفهوم مطرح شد؛ در این کنفرانس مفهوم کیفیت محیط را در برقراری عدالت اجتماعی و برآورده ساختن، نیازهای اساسی انسان‌ها مترادف و همسو ارزیابی کردند (Gałkowski & Antosz, 2022:127).

مفهوم شناسی کیفیت محیط

کیفیت محیط به عنوان مفهومی انتزاعی و چندبعدی، در نتیجه‌ی در هم کنش فعالیت‌های انسانی و بستر طبیعی اتفاق می‌افتد؛ که شامل ابعاد اقتصادی، کالبدی فضایی، زیست محیطی و فرهنگی می‌باشد (محمدیان و گوهرمطهر، ۱۳۹۷: ۱۹۱)، به طور کلی کیفیت محیط عبارت است؛ از شرایط کالبدی، فرهنگی - اجتماعی فضاهاى شهری که نشان‌دهنده میزان رضایت یا عدم رضایت ساکنین و شهروندان از محیط شهری است (Janoski et al, 1998: 496)، (Yang et al., 2022:1)، در راستای کیفیت محیط مفاهیمی همچون ارتقاء درجه

1 The Great Good Place

2 Carmona

3 Banerjee

4 Edward W. Soja

5 Cheang

6 Henri Lefebvre

پاسخ‌گویی محیط به نیازها و انتظارات شهروندان، بهبود و بهتر شدن عملکرد محیط و... اهمیت می‌یابد (Mouratidis, 2021:1).

مفهوم کیفیت محیط؛ دو بُعد عینی و ذهنی را شامل می‌شود؛ بعد عینی این مفهوم با سیما و ظاهر فضاهای شهری (فرم‌ها، مصالح، رنگ‌ها و...) در ارتباط است و به وسیله شاخص‌های فیزیکی ارزیابی می‌گردد. در بعد ذهنی کیفیت محیط، به ویژگی‌های خوب، ارزش‌ها و میزان متناسب بودن باهدف مشخص، پرداخته می‌شود. به‌طور کلی بعد ذهنی کیفیت محیط برخلاف بعد عینی آن، دارای بار ارزشی است و خوب بودن، مناسب بودن، دلخواه بودن، مثبت بودن، مطلوب بودن فضا یا محیط را می‌طلبد (رحمانی، ندیمی، ۱۳۹۸: ۵۳).

تعریف مفهوم مکان سوم

اولدنبِگ مکان سوم را عرصه‌ای به‌عنوان یک پناهگاه در مقابل خانه یا محل کار تعریف می‌کند؛ جایی که مردم می‌توانند به‌طور منظم به آن، سر زده و به دیدار و تعامل با دوستان، همسایگان، همکاران و غریبه‌ها بپردازند (Lijadi et al., 2017:121)؛ این مکان‌ها معمولاً دارای محیطی دوستانه و با کیفیت بوده که باعث افزایش دلستگی مردم به یکدیگر، افزایش تعاملات اجتماعی و حس تعلق به مکان می‌شود (Hanks et al., 2020:56)؛ و افراد با ویژگی‌های مختلف سنی و جنسی، با حضور در این فضاهای اجتماعی، خواسته‌ها و فعالیت‌های مورد نیازشان را برآورده می‌کنند (Williams & Hipp, 2019:69).

اولدنبِگ مکان‌های سوم را، فضاهایی متنوع، پذیرای گردهمایی‌های منظم، غیررسمی، داوطلبانه، شاد و غیرقابل پیش‌بینی در خارج از قلمرو سکونت و کار معرفی می‌کند (Mehta & Bosson, 2010). مفهوم مکان سوم در اصل رسیدن به ایدئال فضای اجتماعی می‌باشد. اولدنبِگ در کتاب «مکان بسیار خوب» کافه‌ها و قهوه‌خانه‌ها، اداره پست^۱، بارها^۲، خیابان‌های اصلی و باغ‌های آب‌جو^۳ و... را به‌عنوان مکان سوم معرفی کرده

1 Post Office

2 Pubs

3 Beer Gardens

و بیان می‌کند که این مکان‌ها قلب سرزنده اجتماعی جامعه و پایه و اساس دموکراسی اجتماعی می‌باشند (دانش‌پژوه و مدیری، ۱۳۹۳) (Luo et al, 2016:57).

روش

این پژوهش از نظر ماهیت هدف کاربردی و ازلحاظ روش تحقیق توصیفی-تحلیلی مبتنی بر مطالعات میدانی است. با توجه به جمعیت مناطق شهر اهواز در جدول شماره ۱ در سال ۱۳۹۵، مطابق با فرمول کوکران تعداد ۳۹۰ نفر از ساکن این مناطق برگزیده و پرسشنامه محقق ساخته، به صورت تصادفی بین ساکنین این مناطق توزیع گردید.

جدول ۱. تعداد نمونه در هر منطقه

منطقه	جمعیت	تعداد نمونه	فراوانی
۱	۱۰۷۶۱۸	۴۷	۱۲/۱
۲	۸۴۰۹۸	۳۶	۹/۲
۳	۱۳۶۹۵۷	۶۵	۱۶/۷
۴	۱۱۶۴۰۳	۵۲	۱۳/۳
۵	۷۶۳۱۵	۳۳	۸/۵
۶	۱۱۶۱۶۸	۴۹	۱۲/۶
۷	۱۰۷۸۷۶	۴۷	۱۲/۱
۸	۱۴۱۸۵۳	۶۱	۱۵/۶
مجموع	۸۸۵۰۰۰	۳۹۰	۱۰۰/۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش

از نرم‌افزارهای SPSS جهت تجزیه و تحلیل نتایج مربوط به پرسشنامه تحقیق استفاده شد، برای مقایسه وضعیت کیفیت محیطی در مناطق مختلف شهر اهواز، از تحلیل واریانس یک طرفه و برای محاسبه اولویت‌بندی شاخص‌های کیفیت محیطی و مکان‌های سوم شهری از طریق آزمون فریدمن (Friedman test) استفاده گردید. از نرم‌افزار Smart PLS نیز جهت معادلات ساختاری یا Structural Equation Model یک ساختار علی خاص بین مجموعه‌ای از سازه‌های غیرقابل مشاهده استفاده گردید و به استخراج عامل‌های مؤثر در

تبیین نقش مکان‌های سوم شهری بر کیفیت محیطی و بررسی میزان تأثیرگذاری و اهمیت مؤلفه‌های استخراج‌شده، در تدوین مدل نهایی پژوهش استفاده شد.

جدول ۲. آماره‌های آزمون کولموگروف- اسمیرنوف مربوط به متغیر مکان سوم و کیفیت محیطی

متغیر	آماره آزمون	معناداری	متغیر	آماره آزمون	معناداری
مکان‌های سوم	۰/۳۸۷	۰/۱۲	فعالیت و کاربری	۰/۳۰۱	۰/۰۹
ریخت‌شناسی	۰/۳۲۶	۰/۱۰	تصویر ذهنی و آرامش	۰/۳۲۱	۰/۰۸
عملکرد	۰/۳۱۱	۰/۱۰	ارتباط و دسترسی	۰/۲۹۰	۰/۰۶
ادراکی	۰/۲۴۳	۰/۱۱	روابط اجتماعی	۰/۳۲۱	۰/۰۷
اجتماعی	۰/۲۴۰	۰/۰۹	ریخت‌شناسی	۰/۳۵۴	۰/۱۰
بصری	۰/۲۲۳	۰/۱۳	عملکرد	۰/۲۷۴	۰/۱۲
زمان	۰/۱۹۹	۰/۱۱			

مأخذ: یافته‌های پژوهش

همچنین با توجه به تعداد حجم نمونه (بالای ۳۰ نفر) با استفاده از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف، بر اساس نتایج جدول فوق (جدول ۲)؛ سطح معناداری یا Sig موردنظر برای تمام متغیرهای پژوهش بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است و به عبارتی دیگر آزمون معنی‌دار نمی‌باشد؛ بنابراین توزیع داده‌های این پژوهش نرمال بوده و می‌توان جهت بررسی فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد. در این پژوهش برای دستیابی به اهداف تحقیق، مؤلفه‌هایی در ۶ دسته شامل (ریخت‌شناسی، عملکردی، ادراکی، اجتماعی، بصری و زمان) برای متغیر مکان سوم؛ و ۴ شاخص برای متغیر کیفیت محیط (فعالیت و کاربری، تصویر ذهنی و آرامش، ارتباط و دسترسی، روابط اجتماعی) و در مجموع ۵۵ زیرمعیار یا گویه استخراج شد (جدول ۳).

جدول ۳. ابعاد و شاخص‌های مرتبط با کیفیت محیطی و مکان‌های سوم

مؤلفه	شاخص	گوبه	مستندسازی شاخص‌ها	مؤلفه	شاخص	گوبه	مستندسازی شاخص‌ها
مکان سوم	عملکرد	ریخت‌شناسی	ویکاس متا و جنیفر کی بوسن (۲۰۱۰)، پاترشیا مانوئل (۲۰۰۹)، اولدنبرگ (۱۹۸۹)، الکساندر (۱۳۸۴)، Talen (۲۰۰۲)، دوآنی و زیرک (۱۹۹۱)، (Duany 2002)، (2006 Carmona)	فعالیت و کاربری‌ها	محلی	تجارت‌های	برایان گودی ۱۹۹۳، خراسانی زاده و همکاران ۱۳۹۷، محمدی و چنگلویی ۱۳۹۱، جین جیکوبز ۱۹۶۱، هاتن و هاتن ۱۹۹۴، راپاپورت (۱۹۸۷)، موسسه PPS، ساوت ورث ۱۹۸۹، کوین لینچ ۱۹۸۱، ایلپارد ۱۹۸۷، آلن جیکوبز و دانلد، گلکار ۱۳۷۹
			ویکاس متا و جنیفر کی بوسن (۲۰۱۰)، مرکز CRESR دانشگاه شفیلدهام انگلستان (۲۰۱۰)، پاترشیا مانوئل (۲۰۰۹)، چونجی سان (۲۰۱۰)، حنا آرت (۱۹۵۸)، هومی باب‌ها (۱۹۹۴)، چرخیان (۱۳۸۶)، اروینگ گافمن (۱۹۶۷)، ویکاس مهتا (۲۰۰۶)، هلینگ (۱۹۹۸)، گل (۲۰۰۴ و ۲۰۰۷)				میزان
مکان سوم	ادراک	ریخت‌شناسی	هویت مکان، غنای حسی، حس مکان، خوانایی، سادگی، راحتی و آسایش	تصویر ذهنی و آرايش	آمار جرم	سطح	کولانتونو (۲۰۰۸)، محجوب جلالی و قلعه نویی (۱۳۹۳)، جیلیانسی سوئینی و مارک روزنام (۲۰۰۰)، پاترشیا مانوئل (۲۰۰۹)
			هویت مکان، غنای حسی، حس مکان، خوانایی، سادگی، راحتی و آسایش				بهداشت

مؤلفه	شاخص	گویه	مستندسازی شاخص‌ها	مؤلفه	شاخص	گویه	مستندسازی شاخص‌ها	
			الکساندر و شولتز (۱۹۷۹)، Thin, (1999) sachs Lockhart and Gates, Yaron(2002) Litting (2005) & Lee Griebler (۲۰۰۵)، براملی و همکاران (۲۰۰۶)، سوچا (۱۹۹۶)، کولانتونینو (۲۰۰۸)، موسسه توسعه پایدار آکسفورد (OISD) (۲۰۰۸)، وینگتنر و میرگ (۲۰۱۱)، دمپسی (۲۰۱۱)، مورفی (۲۰۱۲)، هگل (۱۸۲۰)، جان استوارت میل (۱۸۵۹)، هانری لوفور (۱۹۶۸)، جان رالز (۱۹۷۱ و ۲۰۰۱)، دیوید هاروی (۱۹۷۳)، میلر (۱۹۷۶)، شیان مک کنل (۱۹۸۱)، کوین لینچ (۱۹۸۴)، فینبرگ (۱۹۹۱)، یورگن هابرماس (۲۰۰۳)، ادوارد سوچا (۲۰۱۰)	سرزندگی حضورپذیری و اجتماع‌پذیری ایمنی و امنیت دسترسی مشارکت حس تعلق	محدی	اولدنبرگ (۱۹۸۹)، سوچا (۱۹۹۶)، چرخیان (۱۳۸۶)، دانلد اپلیارد (۱۹۸۱)، ترنر (۱۹۹۶)، گیدنز (۱۳۷۸)، مازلو (۱۹۶۸)، کارمونا (۲۰۰۳)، جیکویز (۱۹۶۱)، اسکار نیومن (۱۹۷۳)، جیمز کیو ویلسون و جورج کلینگ (نظریه پنجره شکسته)		

مؤلفه	شاخص	گویه	مستندسازی شاخص‌ها	مؤلفه	شاخص	گویه	مستندسازی شاخص‌ها
	زبانی بصری	سرزندگی هویت غناى بصرى فرهنگ گرایی حس مکان سبزینگی اجتماع‌پذیر	ویلیام وایت، کرمونا ۱۳۸۸، جان لنگ ۱۳۹۱، پورتا و رنه ۲۰۰۵، یان گل ۱۳۹۲، استنفان کار، سوزان و هنری لئارد ۱۳۷۷، محمد نقی زاده ۲۰۰۲، شرسد ۲۰۱۷ اولدنبرگ ۱۹۹۹، گوبو و ممراویچ ۲۰۱۴	ارتباط و دسترسى	تفکیک حمل و نقل فعالیت پیاده الگوی استفاده از پارکینگ	بنتلی (۱۳۹۰)، هنسن (۱۹۵۹)، نیومن و تورنلی (۱۹۹۹)، لینچ (۱۹۸۱)، ترنر (۱۹۹۶)، کار (۱۹۹۲)، فرانسیس (۱۹۸۹)، گوتبرگ (۱۹۶۰)، فرانسیس تیبالدز (۱۳۸۳)، هیلد براند فری (۱۳۸۳)، پاسوگولاری (۲۰۰۴)، برتولینی و دجست ۱۹۹۹ و (۲۰۰۳)، گودمن (۱۹۶۸)، تالن (۲۰۰۰)، هلینگ (۱۹۹۸)، لونسون (۱۹۹۸)، پرف (۱۹۸۵)، وایت (۲۰۰۰)، تالن (۲۰۰۰)	

مؤلفه	شاخص	گویه	مستندسازی شاخص‌ها	مؤلفه	شاخص	گویه	مستندسازی شاخص‌ها
			پری (۱۹۲۹)، مازلو (۱۹۵۳)، جیکویز (۱۹۶۱)، گل (۱۹۷۱)، آلمن (۱۹۷۸)، الکساندر و شولتز (۱۹۷۹)، راپاپورت (۱۹۸۱)، Gates & Lee (۲۰۰۵) و جی. Lee (۲۰۰۸)، دمپسی (۲۰۱۱)، احمدی و دیانتی (۱۳۹۲)، محجوب جلالی و قلعه نویی (۱۳۹۳)، تقوی و ترکاشوند (۱۳۹۳)				پری (۱۹۲۹)، مازلو (۱۹۵۳)، براملی و همکاران (۲۰۰۶)، کولانتونیو (۲۰۰۸)، چوگل (۲۰۰۸)، گلاسون و وود (۲۰۰۹)، وینگتنر و مبرگ (۲۰۱۱)، دمپسی (۲۰۱۱)، محجوب جلالی و قلعه نویی (۱۳۹۳)، پاکزاد (۱۳۸۹)

مأخذ: یافته‌های پژوهش

محدوده مورد مطالعه

اهواز مرکز استان خوزستان یکی از هشت کلان‌شهر ایران است. شهر اهواز بر اساس سرشماری ۱۳۹۵، دارای جمعیت ۱۱۸۴۷۸۸ نفر می‌باشد. محدوده شهر اهواز: ۱۹۴۹۴ هکتار و حریم شهر اهواز: ۶۰۰۰۰ هکتار می‌باشد.

شکل ۱. موقعیت و حریم مناطق شهر اهواز مأخذ: یافته‌های پژوهش

یافته‌ها

تحلیل وضع موجود مؤلفه‌های کیفیت محیطی و مکان سوم

جهت واکاوی و بررسی وضع موجود شاخص‌های کیفیت محیطی و مکان سوم با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به بررسی میانگین شاخص‌های ده گانه این دو متغیر با میانگین مبنا (۳) پرداخته شد. نتایج حاصل از آزمون در جدول شماره ۴ نشان می‌دهد؛ شاخص و بعد اجتماعی در متغیر مستقل (مکان سوم) و شاخص فعالیت و کاربری در متغیر وابسته پژوهش یعنی کیفیت محیطی، بیشترین مقدار میانگین را دارند. ضمن اینکه تمامی شاخص‌ها بالاتر از میانگین مبنا بودند.

جدول ۴. بررسی و تحلیل وضع موجود شاخص‌های کیفیت محیطی و مکان سوم

نام متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	میانگین فرضی	سطح معنی‌داری
مکان‌های سوم	۳۹۰	۳/۷۹	۰/۸۵۹	۳	۰/۰۰۰
ریخت‌شناسی	۳۹۰	۳/۶۴	۰/۷۷۹	۳	۰/۰۰۰
عملکرد	۳۹۰	۳/۲۶	۰/۷۱۸	۳	۰/۰۰۰
ادراکی	۳۹۰	۳/۷۹	۰/۷۸۲	۳	۰/۰۰۰
اجتماعی	۳۹۰	۴/۴۵	۰/۸۷۱	۳	۰/۰۰۰
بصری	۳۹۰	۳/۳۲	۰/۸۰۹	۳	۰/۰۰۰
زمان	۳۹۰	۳/۷۶	۰/۹۹۴	۳	۰/۰۰۰
کیفیت محیطی	۳۹۰	۳/۵۳	۰/۹۹۰	۳	۰/۰۰۰
فعالیت و کاربری	۳۹۰	۳/۵۰	۰/۸۵۴	۳	۰/۰۰۰
تصور ذهنی و آرامش	۳۹۰	۳/۵۲	۰/۸۷۴	۳	۰/۰۰۰
ارتباط و دسترسی	۳۹۰	۳/۴۹	۰/۸۱۰	۳	۰/۰۰۹
روابط اجتماعی	۳۹۰	۳/۱۲	۰/۹۰۶	۳	۰/۰۰۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آزمون پارامتریک T تک نمونه‌ای نشان می‌دهد؛ که میانگین نظرات ۳۹۰ پاسخگو در ارتباط با متغیر وابسته (کیفیت محیطی) برابر با ۳/۵۳ و بزرگ‌تر از میانگین فرضی (۳) است؛ همچنین در خصوص متغیر وابسته (مکان سوم) نیز همین امر با میانگین ۳/۷۹ مصداق دارد. از سویی دیگر، با مدنظر گرفتن یک‌طرفه بودن آزمون و مثبت بودن حد بالا و پایین، مقدار میانگین از مقدار مورد آزمون بیشتر می‌باشد؛ و با توجه به سطح معنادار (Sig) برآورد شده که برای تمامی شاخص‌ها، مقدار آن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($P < 0/05$)؛ می‌توان اذعان داشت در سطح ۹۵ درصد اطمینان، وضعیت مؤلفه‌های ۴ گانه کیفیت محیط در سطح شهر اهواز وضعیت نسبتاً مناسب و بالایی دارا می‌باشند.

بررسی تأثیر مکان‌های سوم بر کیفیت محیطی شهر اهواز

برای مطالعه تأثیر هم‌زمان شاخص‌های شش‌گانه متغیر مستقل (مکان‌های سوم) بر روی متغیر وابسته (کیفیت محیط) از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شده است (جدول ۵).

برای این مهم، ابتدا متغیر کلی کیفیت محیط به عنوان متغیر وابسته و شاخص‌های شش‌گانه مکان‌های سوم شهری شامل ریخت‌شناسی، عملکرد، ادراک، اجتماعی، بصری و زمان به عنوان متغیرهای مستقل وارد مدل رگرسیونی شده و با روش گام‌به‌گام مراحل مدل اجرا شد.

جدول ۵. بررسی تأثیر مکان‌های سوم شهری بر کیفیت محیط

متغیرها	R	R2 (ضریب تعیین)	B	Beta (ضرایب استاندارد شده)	t	Sig
ریخت‌شناسی	۰/۸۶۱	۰/۷۴۱	۰/۱۴۰	۰/۱۱۰	۲/۹۶۸	۰/۰۰۳
عملکرد			۰/۱۷۰	۰/۱۲۳	۳/۲۹۹	۰/۰۰۱
ادراک			۰/۱۸۰	۰/۱۶۳	۳/۴۸۶	۰/۰۰۳
اجتماعی			۰/۳۶۰	۰/۳۱۷	۶/۸۷۴	۰/۰۰
بصری			۰/۲۱۸	۰/۱۷۸	۴/۷۳۹	۰/۰۰
زمان			۰/۲۴۹	۰/۲۵۰	۶/۸۳۶	۰/۰۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش F=373/182, Sig=000/0, N=390

در تبیین کیفیت محیطی شهر اهواز از روی شاخص‌های تأثیرگذار در مکان‌سوم، شش شاخص (ریخت‌شناسی، عملکرد، ادراک، اجتماعی، بصری و زمان) وارد معادله رگرسیونی شد و در مجموع متغیرهای پیش‌بین حدود $R^2 = 0/741$ از واریانس متغیر ملاک (کیفیت محیط) را تبیین می‌کنند. همچنین با توجه به مقدار Sig (۰/۰۰۰) و مقدار F (۳۷۳/۱۸۲)، می‌توان گفت متغیرهای مستقل به خوبی تغییرات متغیر وابسته (کیفیت محیطی) را تبیین کرده و مدل معنی‌دار می‌باشد. نتایج تحلیل رگرسیون به روش گام‌به‌گام نشان داد؛ مهم‌ترین شاخص تأثیرگذار بر متغیر کیفیت محیط، شاخص اجتماعی (۰/۳۱۷)، پس از آن به ترتیب شاخص زمان (۰/۲۵۰)، بصری (۰/۱۷۸)، ادراک (۰/۱۶۳)، عملکرد (۰/۱۲۳)، ریخت‌شناسی (۰/۱۱۰) دارد؛ لذا می‌توان گفت، با افزایش هر واحد متغیر مستقل، نمره متغیر وابسته (کیفیت محیطی) به اندازه چند واحد ضریب رگرسیون (Beta) تغییر می‌کند.

مقایسه وضعیت کیفیت محیطی در مناطق مختلف شهر اهواز

جهت مقایسه وضعیت کیفیت محیطی در مناطق ۸ گانه شهر اهواز، از آزمون آنالیز واریانس یک طرفه استفاده شد؛ نتایج موردنظر در جدول شماره ۶ نشان داد؛ وضعیت کیفیت محیطی در ۸ منطقه شهر اهواز در سطح ۹۵ درصد اطمینان معنادار می‌باشد (Sig=0/00)، (F=62/388) به این معنی که میزان کیفیت محیطی در میان مناطق مختلف شهر اهواز، مقادیر متفاوتی است. مقایسه میانگین کیفیت محیطی در بین مناطق مختلف نشان داد؛ به ترتیب منطقه ۶ (میانگین ۴/۰۸)، منطقه ۸ (میانگین ۴/۰۵)، منطقه ۴ (میانگین ۴/۰۲)، منطقه ۲ (میانگین ۳/۹۴)، منطقه ۷ (میانگین ۳/۹۱)، منطقه ۳ (میانگین ۳/۲۳)، منطقه ۱ (میانگین ۲/۷۹) و منطقه ۵ (میانگین ۱/۶۷) قرار دارند.

جدول ۶. مقایسه وضعیت کیفیت محیطی در مناطق مختلف شهری

نام منطقه	تعداد نمونه	میانگین	انحراف معیار
منطقه ۱	۴۷	۲/۷۹	۱/۱۲۲
منطقه ۲	۳۶	۳/۹۴	۰/۲۳۲
منطقه ۳	۶۵	۳/۲۳	۰/۶۰۶
منطقه ۴	۵۲	۴/۰۲	۰/۶۱۰
منطقه ۵	۳۳	۱/۶۷	۰/۸۵۴
منطقه ۶	۴۹	۴/۰۸	۰/۴۰۰
منطقه ۷	۴۷	۳/۹۱	۰/۵۰۳
منطقه ۸	۶۱	۴/۰۵	۰/۷۴۰
مجموع	۳۹۰	۳/۵۳	۰/۹۹۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش

تبیین مدل پژوهش از طریق مدل معادلات ساختاری

همان‌طور که در جدول شماره ۷ مشاهده می‌شود، مقدار R2 محاسبه شده برای عامل مکان سوم (۰/۴۵۹) و برای عامل کیفیت محیطی (۰/۷۵۵) در سطح مطلوب و مناسبی می‌باشد. در تحلیل ضریب تعیین مکان سوم بر کیفیت محیطی در شهر اهواز، می‌توان این‌گونه اذعان داشت؛ مکان سوم (متغیر مستقل یا پیش‌بین) ۴۵/۹ درصد از واریانس متغیر کیفیت محیطی

(متغیر وابسته یا ملاک) را دارا است؛ و در سطح مطلوبی می‌باشد.

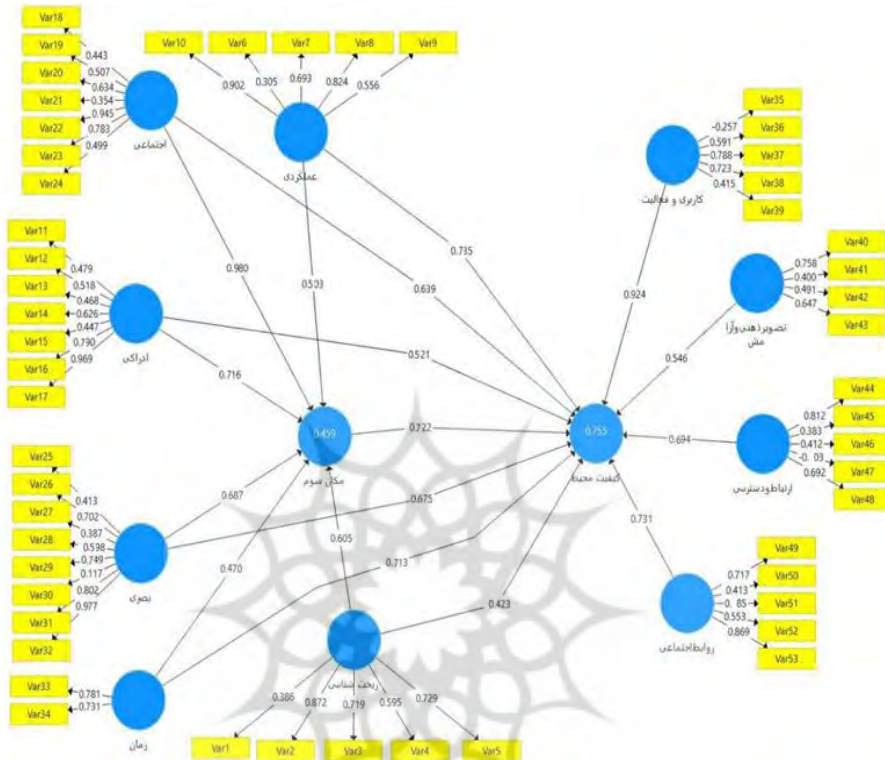
جدول ۷. مقدار ضریب تعیین، ضریب رگرسیون، ضریب قابلیت اعتماد ترکیبی در عامل‌ها و

معرف‌ها

R2 ضریب تعیین	عامل	ضریب مسیر یا ضریب رگرسیون	ضریب قابلیت اعتماد ترکیبی (CompoVarite Reliability)	معرف
۰/۴۵۹	مکان سوم	۰/۶۰۵	۰/۷۸۸	ریخت‌شناسی
		۰/۵۰۳	۰/۸۵۱	عملکردی
		۰/۷۱۶	۰/۷۹۸	ادراکی
		۰/۹۸۰	۰/۷۰۱	اجتماعی
		۰/۶۸۷	۰/۷۵۸	بصری
		۰/۴۷۰	۰/۷۲۸	زمان
		۰/۷۲۲	***	مکان سوم
۰/۷۵۵	کیفیت محیط	۰/۹۲۴	۰/۶۷۱	فعالیت و کاربری
		۰/۵۴۶	۰/۷۱۰	تصویر ذهنی و آرامش
		۰/۶۹۴	۰/۹۰۵	ارتباط و دسترسی
		۰/۷۳۱	۰/۷۱۳	روابط اجتماعی
		***	***	کیفیت محیط

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شکل ۲. بررسی ضریب رگرسیون، ضریب تعیین و ضریب مسیر در سطح عامل‌ها، معرف‌ها و گویه‌های پژوهش مأخذ: یافته‌های پژوهش

مدل آزمون شده در حالت استاندارد یا الگوریتم PLS و ضریب رگرسیون در شکل شماره ۲ قابل مشاهده است، اعداد مشخص شده بر روی مسیرها بیانگر بتای استاندارد شده در رگرسیون یا ضریب همبستگی دو شاخص و گویه هستند؛ که جهت بررسی میزان تأثیر مستقیم یک متغیر بر متغیر دیگر بررسی و تحلیل می‌شوند. تفاوت معنادار این ضرایب با صفر دارای اهمیت است؛ که بررسی معناداری ضرایب (ضریب رگرسیون و ضریب تعیین)، از طریق خودگردان‌سازی (دستور BootVartrapping)، محاسبه می‌شود. با توجه به مقدار P Value در متغیر مستقل یا پیش‌بین (مکان سوم) بر متغیر وابسته یا ملاک (کیفیت محیط) ۰/۰۰۱ با اطمینان ۹۵ درصد، می‌توان گفت در جامعه آماری هم ضریب رگرسیونی و ضریب تعیین برابر با صفر نمی‌باشد؛ بنابراین تفاوت ۰/۷۲۲ با صفر معنادار

می‌باشد و اثر مکان سوم بر کیفیت محیط در نمونه آماری یک اثر معنادار می‌باشد تلقی می‌شود، لذا انتظار داریم؛ در جامعه آماری، نیز چنین اثر قوی و مثبتی وجود داشته باشد (جدول شماره ۸). نتایج تفاوت مقدار ضریب در جامعه آماری با فواصل اطمینان در حالت اُریب^۱ تصحیح شده بیانگر این است؛ که با فاصله اطمینان ۹۵ درصد در جامعه آماری برای عامل مکان سوم (متغیر پیش‌بین) عددی بین ۰/۶۲۳ تا ۰/۹۸۶- می‌باشد و فقط ۵ درصد احتمال این که ضریب از عدد ۰/۹۸۶- کوچک‌تر و یا از عدد ۰/۶۲۳ بزرگ‌تر باشد، وجود دارد. در خصوص رابطه برخی معرف‌ها همچون رابطه فعالیت و کاربری- کیفیت محیط، رابطه اجتماعی- کیفیت محیط و رابطه زمان- کیفیت محیط؛ این ضریب با توجه به مقدار سطح معناداری و آماره T (کوچک‌تر از ۱/۹۶) قابل اعتنا نمی‌باشد، در مجموع با توجه به معنادار بودن ضرایب رگرسیون و ضریب تعیین می‌توان نتیجه گرفت؛ ۶ بعد (ریخت‌شناسی، عملکرد، ادراکی، اجتماعی، بصری، زمان) بر مکان‌های سوم شهر اهواز تأثیر گذار می‌باشند. در خصوص کیفیت محیط در چهار بعد فعالیت و کاربری، تصویر ذهنی و آرامش، ارتباط و دسترسی، روابط اجتماعی این امر تنها در سه بعد؛ ارتباط و دسترسی، روابط اجتماعی، تصویر ذهنی و آرامش، صادق است و در بعد فعالیت و کاربری رابطه موردنظر مورد تأیید قرار نگرفت.

جدول ۸. مقدار آماره T، P Value و فواصل اطمینان در سطح عامل‌ها و معرف‌ها

نتیجه	Confidence Interval Var Bia Var Corrected		سطح معناداری (P Value)	آماره T	ضریب مسیر	رابطه
	فواصل اطمینان					
تأیید	۰/۶۸۳	-۰/۶۱۴	۰/۰۱۸	۲/۳۶۴	۰/۶۰۵	ریخت‌شناسی- مکان‌های سوم
تأیید	۱/۰۱۶	-۰/۶۱۷	۰/۰۳۲	۲/۱۴۵	۰/۵۰۳	عملکرد- مکان‌های سوم
تأیید	۰/۵۴۱	-۰/۲۰۴	۰/۰۱۳	۸/۰۰۹	۰/۷۱۶	ادراکی- مکان‌های سوم
تأیید	۱/۰۲۳	-۰/۲۷۱	۰/۰۴۹	۳/۴۴۴	۰/۹۸۰	اجتماعی- مکان‌های سوم

۱ منظور از اُریب، تفاوتی است که از خودگردان‌سازی نسبت به مقدار ضریب واقعی اولیه به دست آمده است. VARsample mean.

نتیجه	Confidence Interval Var Bia Var Corrected		سطح معناداری (P Value)	آماره T	ضریب مسیر	رابطه
	فواصل اطمینان					
تأیید	۰/۴۱۳	-۱/۲۱۷	۰/۰۱۵	۲/۵۷۹	۰/۶۸۷	بصری- مکان‌های سوم
تأیید	۰/۱۳۱	-۰/۷۲۷	۰/۰۰	۳/۵۶۷	۰/۴۷۰	زمان- مکان‌های سوم
رد	۱/۱۱۴	-۰/۱۳۲	۰/۰۵۸	۱/۴۱۳	۰/۹۲۴	فعالیت و کاربری- کیفیت محیط
تأیید	۰/۹۰۴	-۰/۸۳۴	۰/۰۰۰	۹/۳۰۸	۰/۵۴۶	تصویر ذهنی و آرامش- کیفیت محیط
تأیید	۰/۶۸۴	-۱/۳۷۵	۰/۰۰۲	۳/۰۴۹	۰/۶۹۴	ارتباط و دسترسی- کیفیت محیط
تأیید	۰/۶۷۰	-۱/۲۰۷	۰/۰۰۰	۵/۲۵۶	۰/۷۳۱	روابط اجتماعی- کیفیت محیط
تأیید	۱/۰۴۹	-۰/۸۷۱	۰/۰۱۲	۵/۲۳۸	۰/۴۲۳	ریخت‌شناسی- کیفیت محیط
تأیید	۱/۰۳۷	-۰/۷۲۹	۰/۰۰۵	۱۴/۴۲۳	۰/۷۳۵	عملکرد- کیفیت محیط
تأیید	۰/۹۷۲	-۰/۴۹۹	۰/۰۱۴	۱۳/۲۳۶	۰/۵۲۱	ادراکی- کیفیت محیط
رد	۱/۰۸۰	-۱/۰۷۷	۰/۰۸۰	۰/۴۱۳	۰/۶۳۹	اجتماعی- کیفیت محیط
تأیید	۱/۵۷۰	-۱/۰۴۳	۰/۰۰۷	۳/۸۷۹	۰/۶۷۵	بصری- کیفیت محیط
رد	۰/۷۵۷	-۰/۸۱۲	۰/۱۹۲	۱/۳۰۷	۰/۷۱۳	زمان- کیفیت محیط
تأیید	۰/۶۲۳	-۰/۹۸۶	۰/۰۰۱	۸/۲۵۲	۰/۷۲۲	مکان‌های سوم- کیفیت محیط

مأخذ: یافته‌های پژوهش

با توجه به سطح معناداری در جدول شماره ۸ رابطه‌ی اصلی پژوهش (مکان‌های سوم- کیفیت محیط) وضعیت قابل قبولی را دارد که در خصوص مقادیر T که قابل مقایسه با مقدار ثابت ۱/۹۶ می‌باشند؛ با توجه به بزرگ‌تر بودن این رابطه از ۱/۹۶ می‌توان نتیجه گرفت؛ که دارای تفاوت معنادار با صفر هستند؛ بزرگ‌تر بودن آماره T از عدد ثابت ۱/۹۶ یعنی با اطمینان حداقل ۹۵ درصد ضریب رگرسیون با صفر، دارای تفاوت معنادار است. نتایج این بخش به گونه‌ای که در تمام شاخص‌ها با اثرات مستقیم دارای ضریب مشخص

هستند، در بین ابعاد مکان سوم معرف ادراک بیشترین ضریب و تأثیر آن در مکان‌های سوم شهر اهواز دارد؛ و ابعاد زمان، اجتماعی، بصری، ریخت‌شناسی و عملکرد نیز به‌عنوان عامل محرک و میانجی در رده‌های بعدی اثرگذاری قرار دارند. در عامل کیفیت محیط، شاخص تصویر ذهنی و آرامش با ۹/۳۰۸ بیشترین تأثیر (از لحاظ آماره T) و معرف‌های روابط اجتماعی و ارتباط و دسترسی به‌عنوان میانجی در رده بعدی قرار دارند. معرف فعالیت و کاربری نیز با سطح آماره T ۱/۴۱۳ نیز تأثیر قابل‌اعتنایی بر عامل کیفیت محیط ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

طی سالیان اخیر، محققان و پژوهشگران در رشته‌های گوناگون همچون جغرافیا، شهرسازی، اقتصاد، مسائل اجتماعی و... در زمینه مفهوم کیفیت محیط‌های شهری به تحقیق و بررسی در خصوص شهرهای مختلف پرداخته‌اند؛ و معیارهای بسیاری را بر اساس جنبه‌های گوناگون پژوهش خود، برای یک محیط شهری مطلوب و با کیفیت ارائه داده‌اند. آنچه در بین تمامی این پژوهش‌ها مشترک است، نشان می‌دهد، کیفیت محیطی مفهومی صرفاً کمی و تکنیکی نمی‌باشد، بلکه با مفاهیم کیفی همچون تنوع فضای اجتماعی، کیفیت زندگی، فعالیت‌های اجتماعی، تعلق و حس مکانی و هویت شهری نیز در ارتباط می‌باشد.

در پژوهش حاضر سعی شد؛ در جهت سنجش این مفاهیم کیفی، از طریق شاخص سازی و با استفاده از مبانی نظری و پیشینه پژوهش، به مفاهیم کمی تبدیل کرده تا قابل‌اندازه‌گیری شوند و سپس از طریق متخصصین روایی شاخص‌ها مورداندازه‌گیری قرار گرفت. به‌طور کلی از رهگذر بررسی و واکاوی متون مختلف پیرامون مفهوم مکان سوم و کیفیت محیط‌های شهری، می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت؛ که رشد سریع و نامتوازن شهرها و توسعه بدون برنامه و در نظر گرفتن عدم قطعیت‌ها، زمینه‌ساز بروز بحران‌ها و مسائل مختلف در زندگی شهری نظیر مشکلات محیطی و کاهش کیفیت محیط می‌باشد؛ از آنجایی که کیفیت محیطی یک امر چندبعدی است، با مفاهیمی همچون؛ تصویر ذهنی و آرامش شهروندان، ارتباط و دسترسی، روابط اجتماعی، فعالیت‌ها و کاربری‌های موجود در

محیط، دارای اشتراک است.

شهر اهواز با تاریخچه‌ای طولانی به‌عنوان یکی از شهرهای گردشگری و منحصر به فرد در استان خوزستان و جنوب کشور؛ از موقعیت استراتژیک و سیاسی مهمی برخوردار است. وجود رودخانه کارون، فرهنگ‌ها، گویش‌ها و قومیت‌های مختلف (همچون عرب، لر، بختیاری و...)، شرایط آب و هوایی متنوع، غذاهای محلی و سنتی بسیار، موسیقی بومی، جاذبه‌های متفاوت اجتماعی- فرهنگی، کالبدی- فیزیکی، طبیعی و زیست‌محیطی و... از جمله نقاط قوت این شهر به حساب می‌آید. از مکان‌های سوم این شهر می‌توان، به بازار عبدالحمید (در شرق اهواز بین خیابان‌های نادری و امام خمینی)، موزه هنرهای معاصر، پل سفید (یا پل معلق بر روی رودخانه کارون)، دانشگاه سه‌گوش (یا دانشگاه ادبیات استان خوزستان در نزدیکی رود کارون)، آرامگاه علی بن مهزیار، لشکرآباد (یک محلّه عرب نشین و معروف به فلافل‌فروشی‌های آن) و... اشاره داشت.

نکته حائز اهمیت در پژوهش حاضر بررسی و واکاوی نقش مکان‌های سوم بر کیفیت محیطی این شهر می‌باشد؛ مکان‌های سوم شهری از مهم‌ترین ارکان ارتقاء دهنده زندگی جمعی، روابط اجتماعی و در نهایت کیفیت محیطی شهرها و افزایش رضایتمندی و حس مکان در بین شهروندان می‌باشد؛ آن‌چنان‌که اولدنبرگ آن را مکانی اجتماعی به‌دوراز محیط کار و خانه می‌داند که افزایش دل‌بستگی و تعلق خاطر، حس تعلق به مکان، تعاملات اجتماعی، مکث و ماندگاری و... شهروندان را سبب می‌شود. مکان‌های سوم در اصل فضاهایی مکانمند شده می‌باشند و می‌توان گفت عامل مشترک در آن‌ها، موقعیت مکانی شرکت‌کننده‌ها است؛ در این مکان‌ها بیشترین برخوردها و کنش‌های متقابل میان افراد به وقوع می‌پیوندد، با این اوصاف در خصوص شهر اهواز و با توجه به نتایج تحلیل‌ها و بررسی‌های آماری صورت گرفته در پژوهش حاضر؛ می‌توان اذعان داشت، کیفیت محیط و میزان رضایت شهروندان اهوازی از مکان‌های سوم شهری با توجه به فرهنگ بومی ساکنین این شهر، ارتباطی تنگاتنگ با وضعیت مکان‌های سوم (با بار عاملی ۰/۷۲۲) دارد؛ آن‌چنان‌که اُفت کیفیت محیطی به‌واسطه عوامل مختلف همچون؛ وجود صنایع بزرگ فلزی و غیرفلزی، شرایط آب و هوایی گرم و مرطوب در اکثر فصول سال، آلودگی هوا،

وجود گردوغبار و ریزگردها، ضعف سیستم دفع فاضلاب شهری، اختلال در خدمات‌رسانی، آشفته‌گی کالبدی و بصری در برخی محلات شهری، گسترش بدون برنامه شهر، فرسودگی و زوال بافت ناکارآمد شهری، و موارد دیگر؛ می‌تواند مکان‌های سوم این شهر را به‌مثابه نقاط عطف جوامع انسانی، مرکز تجمع افراد و فرهنگ‌ها، کانون روابط و تعاملات اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد. این ارتباط دوسویه بین مکان‌های سوم و کیفیت محیطی در شهر اهواز، لزوم توجه مدیران، معماران، برنامه‌ریزان و طراحان شهری را به عواملی نظیر چشم‌انداز، مشارکت و کیفیت محله‌ای، ریتم و عملکرد، ثبات اجتماعی و فضایی، فعالیت‌ها و کاربری‌ها، ادراکات عینی و ذهنی شهروندان و... دوچندان می‌سازد. از این رو پیشنهادها و راهکارهایی در جهت بهبود شرایط موجود، با توجه به نتایج حاصل از بررسی‌ها و تحلیل‌های صورت گرفته در پژوهش حاضر و به شرح زیر ارائه شد:

- حمایت و ارتقاء از هویت اجتماعی و محلی: توجه به بسط و گسترش سازمان‌های اجتماعی، ایجاد انگیزه داوطلبی، تداوم و انسجام اجتماعی به‌وسیله تقویت ارزش‌ها، خودکفایی محلی در جهت بهبود کیفیت محیط در سطح خرد و محلی به‌خصوص در محله‌های برنامه‌ریزی نشده و با سیمای افسرده همچون محله حصیرآباد و زاغه‌های انتهای چهارصد دستگاہ.

- توجه به گروه‌های خاص اجتماعی: اقشار آسیب‌پذیر جامعه (زنان، کودکان، سالمندان و معلولین)، از طریق بهبود امکانات محیطی مناسب استفاده این افراد.

- گسترش دسترسی‌های مناسب: ایجاد مسیرهای پیاده‌رو، گسترش حمل‌ونقل عمومی، افزایش امنیت عابرین پیاده، محدودیت در استفاده از وسایل نقلیه شخصی به‌خصوص در محدوده‌های ترافیکی شهر اهواز، سازگاری در دسترسی به کاربری‌ها به‌ویژه در محلاتی همچون محله عامری‌ها، محله نادری و... .

- سازمان‌دهی فعالیت‌های هویت‌ساز همچون برگزاری جشن‌ها، موسیقی خیابانی و... در داخل مکان‌های سوم شهری و در بافت خرد و محلی شهر اهواز به‌منظور تقویت حس مکان و حس تعلق در شهروندان اهوازی.

- بهبود عینیت فضا از طریق فضاسازی و ساماندهی الزامات زیبایی بصری در سطح

شهر و خیابان‌های پرتردد همچون خیابان امام (نادری) و اصلی کیانپارس (خیابان چمران)، خیابان اصلی گلستان (خیابان فروردین)، خیابان اصلی زیتون کارمندی و

تشکر و سپاسگزاری

نویسندگان از تمام افرادی که در پاسخ به سؤالات پرسشنامه به آنان کمک کردند کمال تشکر را دارند.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Hasan Hoveizavi <https://orcid.org/0009-0003-0331-6190>
Hamid Saberi <https://orcid.org/0000-0002-6013-5287>
Mehri Azani <https://orcid.org/0000-0001-8953-0742>
Fereshte Ahmadi <https://orcid.org/0009-0008-0658-7806>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

References

- Aghaei, Mohammad. (2023). Typology of the third place in two different urban contexts, a case study: Regions 1 and 4 of Urmia city, 9th National Conference on Urban Planning, Architecture, Civil Engineering and Environment, Shirvan [In Persian]
- Biglin, Josephine. (2021). Photovoice accounts of third places: Refugee and asylum seeker populations' experiences of therapeutic space. *Health & Place*, 71, 102663. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2021.102663>
- Bruxvoort, Diane. (2023). Chapter five- The power of place, Benchmarking Library, Information and Education Services, *New Strategic Choices in Challenging Times*, Doi: <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-95662-8.00025-4>.
- Bagharian, Khadigeh., Hosseini, Seyed Hadi., Salmani Moghadam, Mohammad. (2023). Spatial Differences of Quality of Life in Urban Tissues of Nowshahr, Iran, *Social Continuity and Change*, 2 (1), 129-150. doi: 10.22034/jsec.2022. 2769, [In Persian.]
- Chand, Anumitra V. Mirti. (2018). Place Based Approach to plan for Resilient Cities: A local government perspective. *Procedia engineering*, 212, 157-164, Doi:<https://doi.org/10.1016/j.proeng.2018.01.021>
- Campbell, Nichole. (2017). There's no place like third place: starting to generalize the qualities and value of third places. *Housing and Society*, 44(3), 157-172 .Doi: <https://doi.org/10.1080/08882746.2017.1327137>
- Goosen, Z., & Cilliers, E. J. (2018). Third places for social sustainability: A planning framework based on local and international comparisons. *International Journal of Urban and Civil Engineering*, 12(3), 260-264.
- Galkowski, Marcin., & Antosz, Patrycja. (2022). The hidden boundaries of public space: Awareness of civil rights restrictions in privatized urban squares in Poland. *Cities*, 127, 103722. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.103722>
- Hanks, Lydia., Zhang, Lu., Line, Nathan., (2020). Perceived similarity in third places: Understanding the effect of place attachment, *International Journal of Hospitality Management*, 86, Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102455>.
- Hafez Fargan Tek, Mehdi., Farrokhi, Maryam. (2022). *The authors of the article compiled a conceptual model of urban space redesign with an emphasis on the characteristics of the third place in order to improve nightlife*, The second international conference on architecture, civil engineering, urban planning, environment and

horizons of Islamic art in the statement of the second step of the revolution, [In Persian]

- Janoski, Thomas., Musick, March., & Wilson, John.)1998. (Being volunteered? The impact of social participation and pro-social attitudes on volunteering. In *Sociological forum* (Vol. 13, pp. 495-519). *Kluwer Academic Publishers-Plenum Publishers*.Doi: <https://doi.org/10.1023/A:1022131525828>.
- Kashani Jou, Khashayar. (2023). Exploring Mechanisms to Enhance Environmental Quality and Optimize Tourism in Abbas Abad Cultural Area, *Urban and Regional Development Planning Quarterly*, 8th year, number 25: 43-79. [In Persian]
- Kazemzadeh, Nassrin, Mirzaei, Faramarz. (2021). The identity of third place in the "khan alkhalily" for naguib Mahfouz According to "Ray Oldenbergs" theory. *Lasan Mobin*, Year 12, No. 43: 62-43. [In Persian]
- Keith, Philip., Day, Matthew., Perkins, Linda., Moyer, Lou., Hewitt, Kristi., & Wells, Adam. (2020). A novel treatment approach to the novel coronavirus: an argument for the use of therapeutic plasma exchange for fulminant COVID-19. *Critical Care*, 24(1), 1-3.
- Koltsova, Olessia Y., Mararitsa, Larisa V., Terpilovskii, Maxim A., & Sinyavskaya, Yadviga E. (2021). Social signature in an online environment: Stability and cognitive limits. *Computers in Human Behavior*, 122, 106856.Doi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106856>.
- Latifi, Gholamreza, Maghboul Aghbali, Mahnaz. (2018). Analysis of the Quality of Central Public Spaces of Tehran and Its Consequences on Urban Welfare, 10th year, number 39: 111-144. [In Persian]
- Lee, Narae., (2022). Third place and psychological well-being: The psychological benefits of eating and drinking places for university students in Southern California, USA, *Cities*, 131, Doi: <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.104049>
- Lijadi, Anastasia. A., & Van Schalkwyk, Gertina. J. (2017). Place identity construction of Third Culture Kids: Eliciting voices of children with high mobility lifestyle. *Geoforum*, 81, 120-128..Doi:<https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2017.02.015>
- Luo, Qiuju., Wang, Jie., & Yun, Weijia. (2016). From lost space to third place: The visitor's perspective. *Tourism Management*, 57,106117.Doi:<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2016.05.012>.
- Markoç, İlkim. (2019). Twitter in the context of Oldenburg's Third Place Theory. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 79-89.Doi: <https://doi.org/10.21733/ibad.610335>.

- Mahvari, Parissa., Ghalehnoee, Mahmoud., Mokhtarzadeh, Safoora. (2020). Evaluating the quality of urban space based on the place-making approach: emphasizing on the access quality in the Imam Ali square, *Motaleate Shahri*, 9(35):60-47. [In Persian]
- Mohammadi Salek, Maryam., Askari, Ali., Fathi,Razieh. (2021). The feasibility of Ray Oldenberg's third place in the interior architecture of the café, *Modern Architecture Research*,1(1): 71-84. [In Persian]
- Mohammadian, Mehrdad., Gohar Motahar,Darya. (2018). Investigating the relationship between the quality of the urban environment and the social relations of the citizens of the 1st region of Tabriz municipality. *Urban Sociological Studies*, 26(8): 31-62. [In Persian]
- Mouratidis, Kostas. (2021). Urban planning and quality of life: A review of pathways linking the built environment to subjective well-being. *Cities*, 115, 103229.
- Nasehi, Hajar., Saberi, Hamid., Ghaedrahmari, Safar., Khademelhoseiny, Ahmad. (2022). Explain Role Third urban place in social sustainability of Isfahan, *Journal of Geographical Research on Desert Areas*, 10(1): 217-237. [In Persian]
- Nasehi, Hajar., Saberi, Hamid., Ghaedrahmari, Safar., Khademelhoseiny, Ahmad. (2022). The urban third Places and Social Sustainability of Isfahan city areas. *Journal of Future Cities Vision*,3(2):95-111. [In Persian]
- Naya, Raimundo Bambó., de la Cal Nicolás, Pablo., Medina, Carmen. D., Ezquerro, Isabel., García-Pérez, Sergio., & Monclús, Javier. (2023). Quality of public space and sustainable development goals: analysis of nine urban projects in Spanish cities. *Frontiers of Architectural Research*, 12(3), 477-495.Doi: <https://doi.org/10.1016/j.foar.2023.01.002>.
- Nahiduzzaman,kh.Md., Aldosary, Adel., Ahmed, Sohel., Hewage, Kasun., Sadiq, Rehan., (2020). Urban cohesion vis-à-vis organic spatialization of “Third places” in Saudi Arabia: The need for an alternative planning praxis, *Habitat International*, 105(1), 1-13, Doi: <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2020.102258>
- Nguyen, Thuy Van Thi., Han, Haoying., Sahito, N., & Lam, Tram Ngoc. (2019). The bookstore-café: Emergence of a new lifestyle as a “Third Place” in Hangzhou, *China. Space and Culture*, 22(2), 216-233.Doi: <https://doi.org/10.1177/120633121879583>
- Nasehi, Hajar., Saberi, Hamid., Ghaedrahmati, Safar. et al. Social sustainability and urban third places: the case of the city of Isfahan

- in Iran. *Geo Journal* (2023). Pp:1-13. Doi: <https://doi.org/10.1007/s10708-023-10839-0>.
- Rahmani, Sarah., Nadimi, Hamid. (2019). A Reflection on Environmental Quality and Meaning, *Bagh-e Nazar*,16(71):53-64. [In Persian]
- Rajabi Amirabad, Rababah., Rahmani, Bijan. (2019). The Role of Urban Spaces in Improving the Life Quality (A Case Study of Malayer). *jgs* 2020; 20 (58):319-337. [In Persian]
- Sandiford, Peter John. (2019). The third place as an evolving concept for hospitality researchers and managers. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 43(7), 1092-1111. Doi: <https://doi.org/10.1177/1096348019855687>.
- Sharepour, Mahmoud; Tulai, Navin and eslami, asli. (2018). Evaluation of the desirability of urban public spaces from the youth's point of view (case study: Ghaem Shahr), *Journal of Human Settlements Planning Studies*, No. 48: 605-621. [In Persian]
- Sharepour, Mahmoud and Laden, Laden. (2014). Gender and the right to the city: testing Lefebvre's theory in Tehran, *Iranian Journal of Sociology*, 15th year, number 1: 116-141. [In Persian]
- Siavashpour, Bahram, Abron, Ali Asghar, Mousavi, Sayedeh Mehsa. (2018). The design approaches of public spaces of urban sociability derived from the characteristics of the third place. *Network* [Internet]. 2018;5(7 (consecutive 46)):141-148. Available from: <https://sid.ir/paper/524584/fa>. [In Persian]
- Viinikka, A., Tiitu, M., Heikinheimo, V., Halonen, J. I., Nyberg, E., & Vierikko, K. (2023). Associations of neighborhood-level socioeconomic status, accessibility, and quality of green spaces in Finnish urban regions. *Applied Geography*, 157, 102973 .Doi: <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2023.102973>
- Wafai, Neshat, (2022), A study on the effect of general features of third places on social interactions, 7th International Conference on Research in Science and Engineering and 4th International Congress on Civil Engineering, Architecture and Urban Planning of Asia. [In Persian]
- Williams, Seth A., & Hipp, John R. [2019]. How great and how good?: Third places, neighbor interaction, and cohesion in the neighborhood context. *Social science research*, 77, 68-78 Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2018.10.008>.
- Yang, Liya., Duarte, Carlos Marmolejo., Ciriquian, Pablo Martí. [2022], Quantifying the relationship between public sentiment and urban environment in Barcelona, *Journal of Cities*, Vol 130[1], Doi: <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.103977>.

- Ziyari, Keramatilah., Nezami, Melika., Pourahmadm, Ahmad. (2018). Explanation of the Role of the Third Places in the Socialization of Urban Districts (Case Study: Urban Open-air Cafes in Tehran, District 2), *Urban and Regional Development Planning*, 4(8): 35-74. [In Persian]
- Zhuang, Zhixi Cecilia., Lok, Ryan Thyra., (2023). Exploring the wellbeing of migrants in third places: An empirical study of smaller Canadian cities, *Wellbeing, Space and Society*, 4, Doi: <https://doi.org/10.1016/j.wss.2023.100146>.

استناد به این مقاله: حویزای، حسن، صابری، حمید، اذانی، مهری، احمدی، فرشته. (۱۴۰۳). واکاوی نقش مکان‌های سوم شهری در کیفیت محیطی شهر اهواز، فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری و منطقه‌ای، ۹(۲۹)، ۱۸۷-

DOI: 10.22054/urdp.2023.75276.1574 .۲۲۳

Urban and Regional Development Planning is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License...

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی